

UE și NATO: cine domină bătălia narativelor pe Facebook-ul moldovenesc?

Autor: Eugen Muravschi, expert asociat WatchDog.MD

Pe Facebook, discursul pro-UE al guvernării domină discuția, în timp ce subiectul NATO este lăsat la cheremul opoziției pro-ruse, dar și a partidelor pro-occidentale din afara Parlamentului. Cel puțin așa arată cifrele unei monitorizări online efectuate de WatchDog.MD în cadrul unei cercetări regionale.

În PAS cu UE

Pagina președintei Maia Sandu este, de departe, cea mai populară după numărul de interacțiuni adunate de postări pro-UE. În același top se mai regăsesc paginile PAS, Mihai Popșoi, Natalia Gavrilă și Dumitru Alaiba.

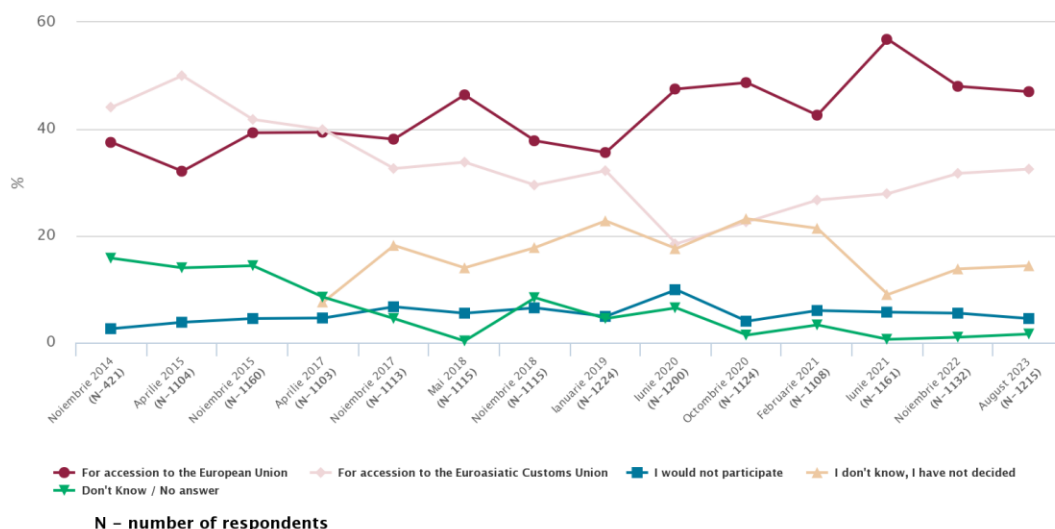
Discursul pro-UE este popular și în rândul politicianilor extra-parlamentari, dar și a surselor media monitorizate. De fapt, 85% din postările care menționau Uniunea Europeană o făceau într-un context pozitiv. Motive sînt mai multe:

- Adunarea Națională „Moldova Europeană” a avut loc în perioada monitorizată și a generat o sumedenie de postări și interacțiuni pro-UE.
- Actorii pro-ruși și anti-UE preferă alte medii de comunicare, precum Telegram-ul, și mai puțin Facebook-ul.
- Discursul pro-rus, anti-vestic țintește mai mult NATO, decît UE.
- Ilan Șor folosește adesea pagini „de unică folosință”: creează pagini noi de pe care plasează reclame plătite pe care apoi le șterge. Astfel de pagini nu au fost monitorizate în cadrul cercetării și, respectiv, nu se regăsesc în statistici.

Sprejedinul pentru aderarea la UE este reflectat și în sondaje: din 2017 pînă astăzi, majoritatea respondenților Barometrului de Opinie Publică spun că, în cadrul unui referendum, ar vota pentru aderarea la UE în detrimentul Uniunii Vamale/Uniunii Economice Eurasiatice.

If you had to choose in a referendum between Moldova's accession to the European Union and Moldova's accession to the Euroasiatic Customs Union (Russia-Belarus-Kazakhstan), which would you opt for?

Perioada: 04.2013, 11.2013, 04.2014, 11.2014, 04.2015, 11.2015, 04.2016, 10.2016, 04.2017, 11.2017, 05.2018, 11.2018, 01.2019, 12.2019, 06.2020, 10.2020, 02.2021, 06.2021, 11.2022, 08.2023

Copyright © 2023 Public Opinion Barometer. Institute of Public Policies.
Accessed: 12.11.2023
Available: <http://bop.ipp.md>

Mesajele negative, mai rare cum sînt ele pe Facebook, vizează nu atît însăși ideea de integrare europeană, cît faptul că Moldova nu ar merita să devină membră UE. Progresul de pînă acum în drumul spre aderare s-ar datora exclusiv faptului că Moldova e la pachet cu Ucraina, iar liderii europeni tolerează corupția și incompetența de la Chișinău și Kîiv doar pentru a folosi aceste guverne împotriva Rusiei.

Пожалуйста, не НАТО!

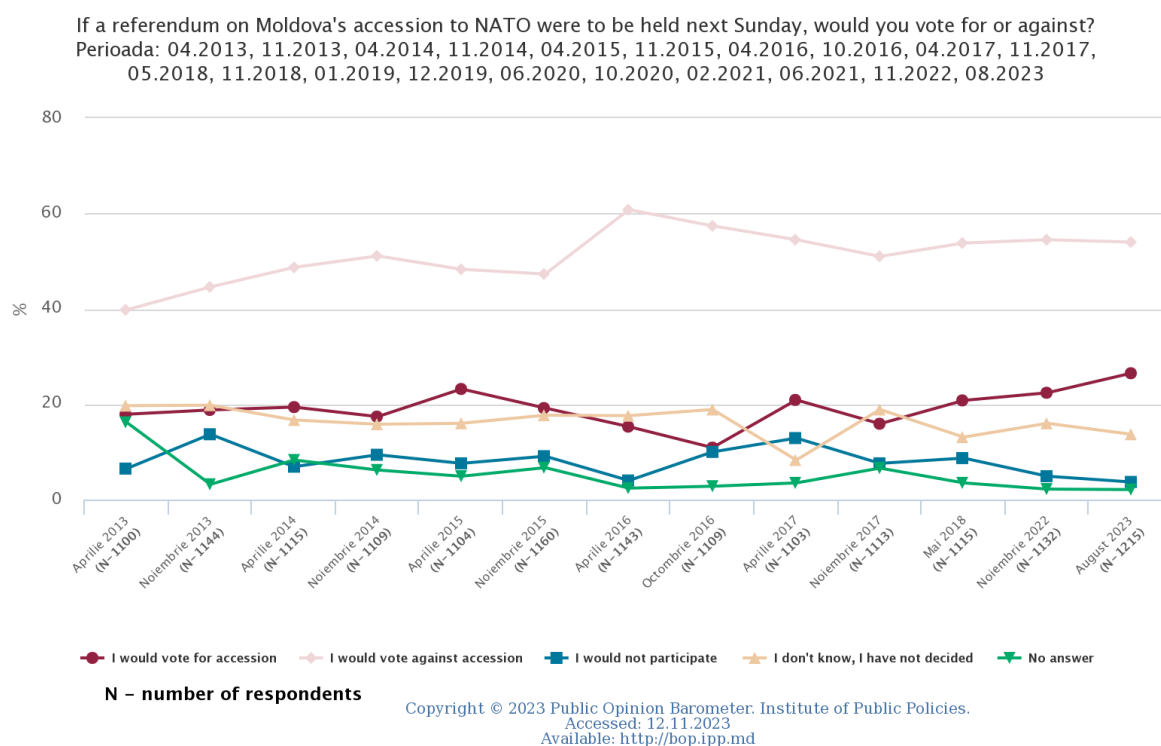
NATO, în schimb, este un subiect mai puțin prezent în discursul guvernării. În contextul statutului de neutralitate din Constituție, dar a și lipsei de sprijin popular larg pentru aderarea la NATO, discursul partidului de guvernare și a conducerii statului este unul moderat față de Alianța Nord-Atlantică. Se vorbește mai mult despre cooperare și beneficiile acesteia, iar subiectul unei eventuale aderări este aproape inexistent. Despre aderare își permit să vorbească partide mai mici, extra-parlamentare, precum CUB, care țintesc un public mai îngust și nu au foarte multe de pierdut din punct de vedere al rating-ului.

Statisticile monitorizării noastre mai arată un aspect interesant: NATO este un subiect mult mai popular printre postările de limbă rusă decît în cele de limbă română. Dintre toate postările care menționează UE sau NATO în română, mai puțin de 5% sînt despre Alianța Nord-Atlantică. În schimb, pentru postările în rusă, cifra crește la peste 55%. Marea majoritate a acestora conțin, cum și era de așteptat, mesaje negative față de NATO.

Principalul argument al discursului anti-NATO e că apropierea de această organizație va atrage Moldova în război, așa cum s-a întîmplat și în cazul Ucrainei.

Aceste mesaje sînt formulate atent, pentru a scuti Rusia de orice responsabilitate. Nu se menționează că Rusia a atacat Ucraina și ar putea ataca Moldova. Dimpotrivă, războiul ar fi ca un mecanism declanșat automat de apropierea de NATO a Ucrainei sau a Moldovei. Chiar dacă guvernarea nici nu pomeneste de vreo eventuală aderare la NATO, actorii pro-ruși încearcă să prevină însăși posibilitatea unei astfel de discuții și atacă orice cooperare Moldova-NATO, invocînd statutul de neutralitate și riscul războiului.

În pofida acestui discurs, sondajele arată că sprijinul pentru NATO în rîndul populației e în creștere. 26,5% dintre respondenții Barometruului Opiniei Publice din august '23 declaraseră că ar vota pentru aderarea Moldovei la NATO, iar cifra urcase pînă la 33,4% într-un sondaj Watchdog.MD din iunie '23.

Ce înseamnă aceste cifre?

În privința NATO, observăm, pe de o parte, că partidul de guvernămînt și conducerea țării mai degrabă evită subiectul, în timp ce sondajele, dimpotrivă, arată o creștere a deschiderii populației față de NATO. Asta înseamnă că guvernarea poate fi mai curajoasă la acest subiect și să comunice mai des despre beneficiile apropierei de NATO. O discuție despre aderare este prematură și riscantă electoral, așa că accentul trebuie pus pur și simplu pe avantajele practice ale cooperării cu NATO.

Totodată, guvernarea, împreună cu celelalte partide pro-europene și societatea civilă, trebuie să lucreze pentru a schimba concepția învechită de neutralitate pe care forțele pro-ruse o folosesc ca argument în favoarea pasivității geopolitice, vulnerabilității militare și servilismului față de Rusia. Neutralitatea trebuie redefinită pentru a fi compatibilă cu o poziție mai activă pe scena internațională, dar și cu modernizarea și creșterea capacităților de auto-apărare a țării.

La capitolul UE, situația pare mult mai roz, însă rămân niște riscuri care trebuie luate în considerare. În primul rând, e vorba de cvasi-monopolul partidului de guvernare asupra discursului pro-european. Pentru partid, acesta e un succes și un important atu electoral. Problema apare însă atunci când popularitatea partidului scade, indiferent de motiv, iar sprijinul pentru UE scade și el din cauza asocierii prea strânse dintre partid și blocul comunitar. Pentru a evita astfel de situații, e important să existe o diversitate de partide și actori politici care să sprijine aderarea la UE, astfel încât aceasta să nu fie percepută ca platforma electorală a unei singure forțe politice.

În această coaliție pro-UE, trebuie sporit și rolul autorităților locale. Primarii, în sondaje, se bucură mereu de mai multă încredere decât autoritățile centrale, iar acum, după alegerile locale din noiembrie, au un capital de încredere reînnoit. Acest capital trebuie valorificat pentru a fortifica sprijinul popular pentru integrarea europeană. Totodată, primarii au nevoie de mai multe cunoștințe despre UE: cum funcționează procesul de aderare, de ce instrumente pot beneficia și cum, ce platforme de cooperare intra-UE există, ce beneficii vor avea ei ca autorități locale și cum pot ei contribui etc. Primarii trebuie să fie nu doar o voce pro-UE, dar și o sursă de informații despre UE în comunitatea lor.

Nu în ultimul rând, vechea problemă a clivajului lingvistic din Moldova necesită și ea atenție. Discrepanțele enorme dintre Facebook-ul de limbă română și cel de limbă rusă, fără a mai vorbi de platforme precum Telegram, reflectă clivaje sociale și politice reale și periculoase. Mass media locală de limbă rusă trebuie dezvoltată pentru a oferi mai multă diversitate moldovenilor care nu vorbesc româna. Newsmaker sau Nokta reprezintă niște exemple pozitive în acest sens, însă nu sînt suficiente pentru a echilibra potopul de propagandă rusă care ajunge în Moldova prin diverse canale online.

Acest articol a fost realizat cu sprijinul Beacon Project al IRI. Opiniile exprimate aici sînt doar ale autorului și nu reflectă poziția IRI.